

Šolska reforma stremjenja na Češkem.

(Lzvirno poročilo Učiteljskemu Tovarišu.)

Z letošnjim šolskim letom so se otvorile prve reformne šole in sicer v Nuslihu, v Mihlu in Hostivaru, vse tri v praškem šolskem okoliščju, dalje v mestih Ričani, Humpolcu in Zlínu. Načrte za praške reformne šole je pripravila reformna komisija na pedagoški visoki šoli v Pragi pod vodstvom profesorja dr. V. Prihody. Največ pažnje je posvetila reformni šoli II. stopnje, ki naj bi se imenovala »Komenium«. To naj bi bila enotna diferencialna šola za otroke VI. do IX. šolskega leta.

Ministrstvo šolstva in narodne prosvete je dovolilo otvoritev pod sledečimi pogoji:

1. Reformna šola II. stopnje se bo imenovala »poizkusna diferencialna meščanska šola.«

2. Zakonitim vzdrževalcem šole ne smejo s temi poizkusi narasti stroški vzdrževanja brez njihovega soglasja.

3. Poizkus se dovoljuje za šolsko leto 1929/30. in se v poizkusno diferencialno meščansko šolo vpišejo samo otroci VI. šolskega leta.

4. Kot najnižji učni cilj se postavi pogoj, da morejo učenci kot ob normalnih razmerah nadaljevati svoje nauke v II. razredu normalne meščanske šole.

5. Dijaki poizkusne šole, ki žele vstopiti kot redni dijaki ali privatisti na eno izmed javnih srednjih šol, se morajo podvreči sprejemnemu izpitu iz vseh predmetov. Ministrstvo šolstva ne nasprotuje temu, da ostanejo dijaki po tem izpitu še nadalje učenci poizkusne šole, odnosno da so obenem kot privatisti vpisani na eni izmed javnih šol.

6. Deželni šolski svet je pooblaščen vse poskrbeti, da se poizkusne šole otvorijo s 1. septembrom 1929.

7. Reforme šole bosta češče nadzirala okrajni in deželni šolski nadzornik, da moreta o njih podatki že maja meseca prihodnjega leta svoja poročila

E. Lippert — Praga, A. Lajovic — Tržič.

Statistični podatki o čeških specialnih šolah.

(Lzvirno poročilo »Učiteljskemu tovarišu«.)

Najnovejše statistične podatke za šolsko leto 1927.—28. prinaša v mesecu avgustu izšla številka državnega statističnega časopisa za Čehoslovaško republiko na str. 771:

Češka država je imela tega leta 74 specialnih šol, ki jih je posečalo 4368 učencev.

Podrobno poročilo pa je dosedaj izdelano in obelodanjeno šele za šolsko leto 1926.—27.

I. Glubonemnice:

Število zavodov:	pojencev:	učencev:	otrok:	razredov:	učit. učit.(ic)
1 ruski	85	42	16	6	8
2 nemška	203	166	87	19	22
1 madžarski	47	26	21	4	5
2 češko-nemška	95	55	40	11	16
9 čeških	994	530	385	84	96
15 Skupaj	1424	778	549	124	147

II. Zavodov za slepce:

3 češkoslovaški	171	85	55	11	12
1 ruski	10	6	4	1	1
1 nemški	33	16	17	2	2
1 češko-nemški	146	42	33	5	7
6 Skupaj	360	149	109	19	22

ral in čital knjige; posebno se je zanimal za zvezdoslovje in dušeslovje. Potom samozobrazbe si je pridobil bogato znanje, slovel je med nami kot učen mož.

Videl je doma vso revščino učiteljskega stanu, vendar se je odločil za ta stan in mu ostal v vsem zvest do groba. Izbral si je družico učiteljico. Šla je njegovo pot zvesta spremljevalka skozi življenje 33 let in mu je bila tudi v najtežjih dneh hude boleznij v veliko tolažbo in neprecenljivo pomoč. Vse tri otroke, ki jih je pristrčno ljubil, jih negoval in lepo vzgajal je posvetil učiteljskemu stanu in doživel zadoščenje, da je sin njegov naslednik — šol. upravitelj v Lembergu.

Služboval je tedaj še v ponemčenem Laškem 1892—95, v Novi cerkvi do 1905 in 22 let v Lembergu. Čutil se je povsem Lemberžana, preiskoval je in proslavljal slavno zgodovino Lemberga in nevoljen zavračal zbadljivke na rovaš Lemberga.

Po polnih 35 letih službe je stopil v pokoj. Malo ga je užival, strašna bolezen mu je grenila zadnje dni življenja in je prišla smrt zanj rešnica. Sedaj je našel pravi pokoj.

Marsikatero oko je bilo rošno, ko so poglagali v grob odličnega učitelja mladine, dobrega svetovalca vsakomur, vdanega prijatelja, blagega tovariša, ljubečega očeta in zvestega moža.

Vsa leta je bil član šmarsko-rogaškega učiteljskega društva, večkrat odbornik in pri-ljubljen predavatelj.

Zvestoba za zvestobo! Učiteljsko društvo je bilo številno zastopano, položilo je na krsto lep venec ter mu zakladlo v zadnji pozdrav: »Zbogom, dragi prijatelj, lahka Ti bo zemlja, katero si tako neskončno ljubil. Ohranimo Te v najboljšem spominu!«

III. Zavodi za pohabljenе in skrofulozne:

6 češkoslovaških	1169	365	398	17	20	7
1 nemški	31	15	16	1	1	1
1 češko-nemški	58	24	22	2	2	—
8 Skupaj	1258	404	436	20	23	8

IV. Zavodi za duševno zaostale:

4 češkoslovaški	227	82	37	9	13	10
1 ruski	91	54	12	3	2	—
2 nemška	164	56	34	6	7	7
7 Skupaj	482	192	83	18	22	17

V. Zavodi za moralno pokvarjene:

8 češkoslovaških	715	141	115	11	21	2
3 nemški	161	76	43	6	8	1
2 češko-nemška	356	356	—	11	12	—
13 Skupaj	1232	573	158	28	41	3

VI. Pomožne šole za slabonarajene:

17 češkoslovaških	571	355	216	39	41	3
8 nemških	349	202	147	25	27	8
25 Skupaj	920	557	363	64	68	20

Vseh zavodov 74 5676 2653 1698 273 323 88
Vseh učencev 4351.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

Splošne vesti.

— Povišanje učiteljskih plač na Francoskem. Ze dolgo časa vodijo francoski učitelji, v svojih stanovskih listih, kakor tudi na svojih kongresih, borbo za zboljšanje svojega materialnega položaja. Letos pa so dosegli gotov, dasi minimalen uspeh.

Prosvetna uprava je izpolnila dano obljubo, da bo z ozirom na podražitev vseh življenjskih potrebščin ugodila učiteljskim zahtevam in s povišanjem prilagodila učiteljske plače sedanji druginji. Najnovejša številka L'Ecole et la Vie objavlja o tem cirkular ministra prosvete z dne 13. julija 1929., ki je bil poslan vsem prosvetnim inspektorjem v državi. V cirkularju je pojasnjeno, da je dovoljeno povišanje plač za vseh šest učiteljskih razredov, kakor tudi za učiteljske pripravnike in da znaša to povišanje za vse po 500 frankov letno. — Ta povišek pa se šteje že od 1. januarja 1929., a izplačilo za tekoče leto se ima izvršiti v treh tranžah. Redno izplačevanje plače po novi uredbi bi se pričelo s 1. avgustom t. l., a v cirkularju se povdarja, da merodajni organi uredijo vse, kar je potrebno, da bo razlika za prejšnje mesece čim prej izplačala. Povišanje, kot se vidi ni veliko, a je značilno vsled tega, ker je priznana upravičenost učiteljskih zahtev v tem pogledu in ker je to povišanje dano vsem učiteljem in sicer onim z najmanjšo, kakor tudi onim z največjo plačo. Ker je povišanje radi druginje priznано vsem v enaki višini. Prenečeno na naše razmere, privede to povišanje do naslednjega zaključka: rešitev tega vprašanja pri nas je smatrati kot logično konsekvenco že priznanih povišanj drugim kategorijam uradništva.

— Nov učni načrt za osnovne šole. Kakor poroča »Narodna Prosveta« z dne 13. oktobra, se prične v najkrajšem času v ministrstvu prosvete sestavljati nov učni načrt za osemrazredno osnovno šolo, ki jo predvideva projekt novega osnovnošolskega zakona. Novi učni načrt bo, verjetno, vseboval naslednje predmete: 1. Nauk o veri z moralnim poukom. — 2. Srbsko-Hrvatsko-Slovenski jezik. — 3. Narodno zgodovino z najznamenitejšimi dogodki iz splošne zgodovine. — 4. Zemljepis naše države z osnovnim spoznavanjem drugih držav. — 5. Računstvo z osnovnimi pojmi geometrije in geometričnega risanja. — 6. Spoznavanje prirode. — 7. Praktično gospodarsko znanje. — 8. Praktično obrtno-trgovsko znanje. — 9. Higijeno. — 10. Spoznavanje državljskih pravic in dolžnosti. — 11. Gospodinjstvo. — 12. Ročna dela s posebno uporabo narodnih motivov. — 13. Risanje. — 14. Lepopis. — 15. Telovadbo po sokolskem sistemu.

Skoro gotovo je, da bodo pozvani k sodelovanju pri tem načrtu tudi učiteljski predstavniki, ki so jim potrebna navodila z ozirom na izkušnje, ki jih je pridobilo učiteljstvo s prejšnjim učnim načrtom. Potrebno bi bilo, da poda učiteljstvo svoje mnenje v listu ali, da ga pošlje poverjeništvu, da bo isto moglo sestaviti predlog in ga o pravem času poslati onim, ki bodo sodelovali pri sestavi novega učnega načrta.

— »Prosveta«. Zaradi tehniških razmer izide »Prosveta« pozneje, kar naj upoštevajo dopisniki.

— Obnovitev železniških legitimacij za učiteljstvo in njihovih družinskih članov se vrši potom šolskih upraviteljev na tiskovinah, ki so bile svojčas uvedene. Priložiti je novo sliko in 10 Din za novo legitimacijo. V spisku je navesti pri vsakem prošilcu za zamenjavo tudi številko doseganje legitimacije. V 9. št. Uč. Tov. je isto navodilo. Uradni list je nepotreben, če imate tiskovino. Sicer imate pa vsa navodila v »Ročnem katalogu« št. 131c.

— Železniške legitimacije za upokojence, invalide in njihovih rodbine. Vsi upokojenci in njihov rodbine, ki imajo žel. legitimacije in ki jim bo potekla petletna doba koncem tega leta, naj jih po možnosti vrnejo najdalje do 15. novembra 1929. finančni direkciji — oddelku za državno računovodstvo (vojaški upokojenci, invalidi in njihov rodbine pa referatu za vojaške mirovine) v Ljubljani. Ob enem naj v svrhu izposlovanja nove želez. legitimacije predložijo sliko in 10 Din v goto-

vini kakor tudi zadnji knjižni izpisek plač. nakaznice. Legitimacije pa, katerim koncem leta petletna doba še ne bo potekla, naj za podaljšanje predložijo zgoraj omenjenemu uradu do 30. novembra 1929. Prošnje za legitimacije, predložene po navedenih terminih se bodo mogle upoštevati šele po novem letu. Tekom leta vložene prošnje za nove legitimacije se pa ne bodo predlagale posamezno direkciji drž. železnic, ampak le skupno in sicer največ dvakrat mesečno. Take prošnje naj se torej pravočasno vlagajo, ne pa šele na dan, ko se žel. legitimacija že potrebuje. Upokojenci in upokojenke se končno vabijo, da v bodoče prilagajo vsem morebitnim reklamacijam, vlogam in prošnjam v pokojninskih zadevah tudi zadnji knjižni izpisek plačilne nakaznice, ker se s tem omogoča hitrejša in lažje poslovanje.

— Oni, ki ne vložijo prošenj za državljanstvo do 30. t. m. bodo morali plačati po tem terminu takso 400 Din, zato opozorjamo ponovno vse učitelje in učiteljice na navodila, ki smo jih dali v 2. številki Učiteljskega Tovariša.

— Vabilo. Odkritje nagrobnega spomenika tov. Frana Brinarja se bo vršilo v nedeljo dne 27. oktobra t. l. ob 15. uri v Gotovljah, K udeležbi so vabljeni tovariši, tovarišice in prijatelji pokojnikovi. — Celjsko učiteljsko društvo.

— Zakon o srednjih šolah. V Ljubljani 1929. Založila Tiskovna zadruga. Cena s poštnino Din 12.75. Novi zakon o srednjih šolah je izdala Tiskovna zadruga kot 34. snopič Zbirke zakonov v posebni knjižnici. Zakon je važen ne le za profesorje, marveč tudi za starše, ki imajo svoje otroke na srednjih šolah. — Priporočamo ga tudi tem, da spoznajo ustroj novih naših srednjih šol.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik
Ljubljana, Stari trg 9.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

PEVSKI ZBOR UČITELJSTVA UJU
V LJUBLJANI.

Ponovno opozarjamo članstvo, da se prične pevski tečaj v soboto 2. novembra ob 9. uri v Glasbeni Matici. Končali bomo v nedeljo, 3. novembra popoldan. — Odbor.

Gospodinsko nadaljevalno šolstvo.

DEKLISKI KROŽKI.

Svojim tovarišicam!

Zopet potrkam na vaša vrata. Prihajam, da se malo pogovorimo. Odpočile smo se — in sveže gledamo v prihodnost — v novo šolsko leto.

Dosti dela nas čaka, v šoli in če ga hočete, tudi zunaj nje. Da imam namen govoriti o izvenšolskem delu, o naših dekliskih krožkih ste gotovo že uganile. Nekdo pa morda začeti in vzpodbuditi naše mlajše tovarišice, ki še ne vedo, kaj in kako hočemo in pa še malo podrežati oni malodušne kolegince, ki nimajo korajžje začeti in se pripravljene s polnim rešetom izgovorov, ki pa ne drže in ki se porazgube, če pogledamo malo globlje vanj. — Res je tudi mnogo tovarišic, ki pridno delajo — se trudijo cele dneve in večere, a nihče za nje ne ve, saj se tudi nočejo oglasiti; one so zadovoljne, da le vidijo uspehov pri svojem trudu. Teško je začeti brez pravih smernic, brez pravega načrta, brez prave podlage. Zato pa tovarišice oju-načite se, začnite in ne pustite se prestrašiti od onih, ki dvomijo o vaši zmožnosti in o vaših uspehih. Prvi vaš krožek bo trudapoln in težaven; — a v delu si izgladite pot, ki vam bo nadalje pokazala smernice, po katerih bo treba hoditi. Samo volje je treba in pa ljubezni do našega ljudstva. Požrtvovalnost se rodi iz ljubezni. Ne ustrašite se vsake ovire, ki jo vam nastavi na vaši poti. Odstranite jih s krepko voljo ali stopajte preko in delajte dalje.

Samo začnite z delom in šlo bo. Vsak začetek je težaven in stane dosti truda. — Se li vam ne smilijo dekleta, ki so ukaželjne, a morajo sedeti cele zimske večere za pečjo in dremlejo, ker nimajo čtiva, nimajo dela, ker si ne znajo pomagati? Tudi one so ženske z mehko dušo in čutijo, kakor čutite ve, ki ste pomilovane od vseh strani, ker morate, uboge mlade učiteljice služiti v daljni gorski vasei. Delajte in vam bodo potekle ure lepše, v zavesti, da ste pomagale drugim, ki so revnejše od vas. Morda se vam zdim malo preostra, a ne morem drugače, ker poznam malodušnost svojih tovarišic in tudi življenje v vasi — v dolini in v hribih. Sama sem delala in ni mi danes žal tega.

Zato pa tovarišice, pomagajmo našemu ženstvu, ki potrebuje izobrazbe.

Pomagajte, kjer hočete in kakor že hočete. Snovi je dovolj! — Le vprašajte jih, če sa si žele, kaj jih zanima. Iz ene misli se rodi druga in snov je pripravljena.

Seveda bo tudi za vas malo težko in morda bo treba marsikatero uro sedeti pri knjigah, katera bi vas drugače bolj malo zanimala.

A uživite se in zadovoljne boste s svojim delom. (Prihodnjič o potrebnem čtivu.)

A. Celnarjeva.

Na debelo.

Na drobno.

FR. M. ROZMAN

Modna trgovina in strojno pletenje. Priporoča svojo bogato zalogo pletenin. Okusni vzorci. Zmerne cene.
LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7.

Učiteljski pravnik.

POVRAČILO POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV CIV. DRŽ. USLUŽBENCEV.

(Konec.)

Kot povračilo stroškov pripadajo državnemu uslužbencu:

A. Kadar službeno potuje:

I. dnevnice, določene v čl. 4. uredbi, ki so razvidne v gornji razpredelnici (čl. 4. do 6. in 43.);

II. vozna in iznos ročne prtljage v vlak ali na parnik po 5 Din, če traja potovanje nad 48 ur (čl. 19.—21.), in

VI. izredni stroški (čl. 22.).

IV. dovoz od stanovanja do postaje itd. po določeni tarifi (čl. 15.—17.);

V. vnos in iznos ročne prtljage v vlak ali na parnik po 5 Din, če traja potovanje nad 48 ur (čl. 19.—21.), in

B. Kadar je službeno premeščen:

I. osebne dnevnice po čl. 4. (razpredelnica) in za vsakega preseljenega rodb. člana po 25% osebne dnevnice po odredbah čl. 5. (čl. 23.);

II. osebni prevoz in prevoz za rodbino (znižanje vožnje je navesti čl. 24.—26.);

III. povračilo za pohištvo se računa po razpredelnicah, ki so natisnjene na strani 69. do 72. »Ur. l.« št. 9/29. po določilih čl. 23. uredbi, in sicer:

1. Če se vrši selitev samo po železnici: za uradnike II./1+2 po razpr. 1/c; za uradnike II./3+4 in III./1+2 po razpr. 1/č in za uradnike II./5 in III./3+4 po razpr. 1/d.

2. Če se vrši selitev samo z vozom: za uradnike II./1+2 po razpr. 2/c, za uradnike II./3, 4 in III./1, 2 po razpr. 2/č in za uradnike II./5 in III./3+4 po razpr. 2/d.

3. Če se vrši selitev samo z ladjo se plačajo vsa povračila kakor ob selitvi po železnici. Za prevoz pohištva in prtljage se pa plača glasom potrdila, ki ga izda parniška agentura, in ne prevoznina, ki je označena v razpredelnicah. Ob taki selitvi ima državni uslužbenec pravico do povračila prevoza pohištva in prtljage do teže, ki je označena v I. rubriki »Ur. l.« št. 9 na strani 67.

4. Če se vrši selitev po železnici in z vozom — drugačne selitve ne navajamo, ker ne pride pri nas v poštev — se priznavajo poleg povračil pod I. in II. vsa povračila, ki so priznana pri vsakem poedinem načinu selitve v ustreznih razpredelnicah pod točko III., razen povračil za vkladanje in izkladanje, natovarjanje in raztovarjanje, ki se smejo zaračunati pri tako kombiniranih načinih selitve samo enkrat, in sicer: če se vrši selitev tudi po železnici, v tolikem znesku, v kolikšnem se priznava ob selitvi po železnici.

IV. Če ne more uporabljati drž. uslužbenec ob preselitvi železnice ali ladje, mu pripada kilometrina, ki znaša za samca za 1 km po 4 Din, za rodbino do 2 otrok po 8 Din in za rodbino z več otroki po 10 Din (čl. 26.).

Med rodbinske člane, za katere ima drž. uslužbenec pravico do povračila selitvenih stroškov, se štejejo:

a) poročena žena;
b) zakonski otroci in adoptirani otroci, in sicer dečki do polnoletnosti, kakor tudi oni polnoletni, ki so nesposobni za delo ali so še dijaki, deklice pa do omožitve, če živo stalno pri roditeljih in se selijo z njimi;
c) roditelji, bratje in sestre, ded in babica, če živo stalno skupaj s premeščeniim uslužbencem in če jih izključno on vzdržuje ter se selijo z njim (čl. 34.).

Čas nad 12 ur se šteje za celo dnevnic, čas nad 6 ur za polovico dnevnice. Če traja vse potovanje 6 ali manj ur, se ne prizna dnevnic (čl. 5.).

Predjem.

Na račun potnih ali selitvenih stroškov sme vzeti uslužbenec, preden nastopi potovanje in ko ga izvrši:

a) ob službenem potovanju do 2/3 približnega proračuna in
b) ob selitvi vsoto, ki mu pripada za vsa povračila po razpredelnicah pod očko B/III. in 2/3 stroškov pod točkama I. in II. čl. 23.

Predjemi se smejo izplačati samo pri blagajni, navedeni v nalogu o potovanju (čl. 38.).

Sestava in predložitev računa.

Po vsakem izvršenem službenem potovanju, odnosno po izvršeni selitvi, mora predložiti uslužbenec potni račun in v njem navesti:

a) ime, priimek in položaj (kategorija in skupina) uslužbenca;
b) dan, mesec in leto, ko predlaga račun.
c) končno točko potovanja in po katerem nalogu;
d) točno označbo časa, ki ga je prebil na poti, kakor uro odhoda, povratka ali prihoda (čas 1—24 ur);

e) vsoto, že prejeto na račun;
f) vse ugodnosti, ki jih je imel pri prevoznih sredstvih (1/2 vožnja);

g) ob selitvi z rodbino število otrok, dan, mesec in leto njihov rojstva.

Starešina urada mora vsak račun preiskusiti in na osnovi predloženega referata potrditi, da se je potovanje (selitev) izvršilo in da je bil navedeni čas potreben za izvršitev potovanja (selitve) (čl. 35.).

Računu je treba priložiti:

1. nalog za potovanje (selitev) v originalu ali v overljenem prepisu;

2. potrdilo pristojne gradbene sekcije o kilometrini na službenem potovanju in ob